

5411 SAYILI BANKACILIK KANUNU AÇISINDAN

“SIRLARIN SAKLANMASI”

VE

“SIRLARIN AÇIKLANMASI”¹

Av.M. Sezgin TANRIKULU*

A- Genel Olarak

Sır kavramı genel anlamda; sahibinin açıklanmamasında yarar gördüğü ve başkaları tarafından daha önce bilinmeyen husus olarak tanımlanabilir. Sırrın mutlaka bir olay veya konu olması gerekmez, rivayet veya bir yalan da ya da doğru olmayan bir tespit de sır olabilmektedir². Bu tanıma göre bir hususun sır olarak nitelendirilebilmesi için iki unsur aranacaktır: Sübjektif ve objektif unsur. Sübjektif unsur, sır sahibinin onun sır olarak saklanması konusunda bir iradesinin bulunması, objektif unsur ise bu hususun esasen başkaları tarafından bilinmemesidir³.

Türk Hukukunda bankacılık sırrı genel anlamı ile meslek sırrının bir çeşidi olarak kabul edilmektedir. Sır teşkil eden bir hususun meslek sahibi tarafından, mesleğini icra ettiği sırasında

---

¹ Bu makale hakemsiz olarak yayınlanmıştır.

* Avukat, Diyarbakır Barosu.

² ÖZKAN Meral Sungurtekin. “Avukatlık Meslek Sırrının Anlam ve Önemi”, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Cilt 4, s. 331.

³ DONAY Süheyl. Meslek Sırrının Açıklanması Suçu, s. 5, parag. 4, İstanbul Üniversitesi Yayınları No. 2378, İstanbul 1978.

öğrenilmesi meslek sırrını teşkil eder⁴. Meslek sırrının açıklanmasının söz konusu olabilemesi için öğrenilen sırrın doğrudan doğruya meslek ile ilgili olması gerekmektedir. Yine meslek sırrının söz konusu olabilmesi için sırrın mesleğin icrası sırasında öğrenilmiş olması da gerekir.

5411 sayılı kanun kapsamında hem banka sırrı hem de müşteri sırrının açıklanması suç olarak sayılmıştır. *Banka sırrı*; ticarî, iktisadi, malî, para ve sermaye piyasalarında üretim ve hizmet alanlarında ticarî faaliyette bulunan gerçek ve tüzel kişi tacir ve şirketler ile bankaların, sigorta ve finansman şirketlerinin, sermaye piyasalarında faaliyet gösteren aracı kurumların kendi ticarî ve kredi itibarları açısından, sadece belirli ve sınırlı sayıdaki mensupları tarafından bilinen ve elde edilebilen, rakiplerince bilinmesini ve üçüncü kişilere ve kamuya açıklanmasını istemedikleri, gizli kalmasında ısrarlı oldukları ve hassas davrandıkları, malî, iktisadi, kredi ve nakit durumları, yönetim yapılarıyla ilgili belge ve bilgilerden oluşan hususları, *Müşteri sırrı* ise; ticari kurum ve şirketlerin, kendileriyle ticari ilişkide bulunan Müşterilerinin malî, kredi ve nakit durumları hakkında edindikleri bilgi ve belgelerden oluşan sırlar olarak tanımlanmaktadır. Bankanın müşterileri ile olan ilişkilerinde, sözleşme öncesi ve sonrası elde ettiği tüm bilgiler, müşterinin nakit ve mal varlığı durumu, kredi itibarı, yatırım faaliyetleri, kar ve zarar

---

4 DONAY Süheyl. Meslek Sırrının Açıklanması Suçu, s. 7, parag. 1, İstanbul Üniversitesi Yayınları No. 2378, İstanbul 1978

hesapları, müşteri hakkındaki yasal takipler ve davalar müşteri sırrı kapsamındadır⁵.

4389 sayılı eski Bankalar Kanunu'nun 22/8 maddesinde düzenlenen "Banka Sırrını İfşa" suçu, 1 Kasım 2005 tarih ve 25983 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun "Sırların Saklanması" başlıklı 73. ve "Sırların Açıklanması" başlıklı 159. maddesinde yeniden düzenlenmiştir.

Yasal düzenleme, gerek eski şekliyle ve gerekse yeni biçimiyle haksız fiilin "kanuna aykırılık" unsurunu özelleştirmekte ve netleştirmektedir. Ancak hüküm konunun en önemli boyutu durumunda olan "sır niteliğindeki bilgilerin nitelikleri, kapsamı ve sınırları" konusunda herhangi bir ipucu içermemekte, bu hususu genel kurallara bırakmaktadır⁶.

Kanun kapsamında hedeflenen amaçlar genel olarak; finansal sistem aracılığıyla kara para aklanmasının ve yabancı banka hesaplarının kullanımının caydırılması, bankalar için raporlama standartları ve yükümlülüklerinin oluşturulması, raporlama yükümlülüklerine uygun olmayan durumlar için cezai müeyyidelerin belirlenmesi, suç, vergi ihlali ve yasal düzenlemelerin ihlalinin ortaya çıkarılması ve soruşturulması faaliyetlerinin artırılması ve iyileştirilmesidir.

---

5 REİSOĞLU Seza. Bankalar Kanunu Şerhi ve Bankacılık Uygulamaları, Diğer Hukuki Kavramlar, s. 1149, Ankara 2002.

6 BATTAL Ahmet. Bankacılık Kanunu Şerhi, s. 276, parag. 2, Ankara 2006.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun "Sırların Saklanması" başlıklı 73. maddesinde aşığıdaki düzenleme yer almaktadır;

"Kurul başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, Fon Kurulu başkan ve üyeleri ile Fon personeli görevleri sırasında öğrendikleri bankalara ve bunların bağı ortaklık, iştirak, birlikte kontrol edilen ortaklıkları ve müşterilerine ait sırları bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklayamaz ve kendilerinin veya başkalarının yararlarına kullanamazlar. Kurumun dışarıdan destek hizmeti aldığı kişi ve kuruluşlar ile bunların çalışanları da bu hükme tâbidir. Bu yükümlülük görevden ayrıldıktan sonra da devam eder.

Bu Kanun hükümleri uyarınca Kurumun, yurt dışındaki muadili denetim mercileri ile düzenleyeceği mutabakat zabıtları çerçevesinde vereceğı bilgi ve belgeler birinci fıkradaki sır kapsamında değildir. Kurul düzenleyeceği mutabakat zabıtları veya zabıtlar dışında elde edeceği sırların korunmasını sağlamakla görevlidir. Kurumun elde edeceği sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, kuruluş ve faaliyet izni verilmesinde, faaliyetlerin denetiminde, düzenlemelere uyulup uyulmadığının izlenmesinde ve Kurul kararlarına karşı açılacak idarî davaların görülmesinde kullanılabilir. Kurumun bu fıkra kapsamında elde edeceği sır niteliğindeki bilgi ve belgeler hiçbir kişi, kurum ve kuruluşa verilemez. Mahkeme

kararına bağlanmış sır kapsamına giren bilgilerin verilmesinden Kurum sorumlu tutulamaz.

Bankaların ortakları, yönetim kurulu üyeleri, mensupları, bunlar adına hareket eden kişiler ile görevlileri, sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri bankalara veya müşterilerine ait sırları, bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar. Bankaların destek hizmeti aldığı kuruluş ve çalışanları hakkında da bu hüküm uygulanır. Bu yükümlülük görevden ayrıldıktan sonra da devam eder.

Kredi kuruluşları ve finansal kuruluşların destek hizmeti kuruluşları ile aralarında akdedecekleri yazılı sözleşmeler çerçevesinde bu kuruluşların müşterilerinin risk durumlarının izlenmesi, değerlendirilmesi, kontrolü ve müşteri hizmetlerinin yerine getirilmesi nedeniyle yapılacak bilgi ve belge alışverişi ile hizmet temini ve ayrıca kredi kuruluşları ve finansal kuruluşların kendi aralarında doğrudan doğruya veya en az beş banka tarafından kurulacak şirketler vasıtasıyla yapacakları her türlü bilgi ve belge alışverişi bu hükmün dışındadır.”

73. maddede tanımlanan fiilleri işleyenlere verilecek ceza ise 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun “Sırların Açıklanması” başlıklı 159. maddesinde düzenlemiştir. Madde şöyledir;

“Bu Kanunun 73 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen yükümlülüğe uymayanlar için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden ikibin güne kadar adli para cezası hükmolunur. Banka ve müşterilere ait sırları açıklayan üçüncü kişiler hakkında da aynı cezalar uygulanır.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen kimseler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklamış olursa verilecek cezalar altıda bir oranında artırılır. Ayrıca, fiilin önemine göre sorumluların bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları, iki yıldan aşağı olmamak üzere geçici veya sürekli olarak yasaklanır.”

düzenlemesine yer verilmiştir.

1 Kasım 2001 tarih ve 1012 tebliğ nolu Türkiye Bankalar Birliği Bankacılık Etik İlkeleri tebliğinin 8. maddesinde de “Mevzuat gereğince bilgi ve belge istemeye yetkili kişi ve mercilere yasal olarak verilmesi gereken bilgi ve belgeler dışında, müşterilere ilişkin her türlü bilgi ve belgeleri gizli tutmak ve özenle saklamak zorundadırlar” hükmü yer almaktadır⁷.

B- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Düzenlenen “Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrı Niteliğindeki Bilgi veya Belgelerin Açıklanması” Suçu

Bankacılık Kanunundan önce yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda banka ve müşteri sırrının açıklanması meslek sırrının

---

⁷ 1 Kasım 2001 tarih ve 1012 tebliğ nolu “Türkiye Bankalar Birliği Bankacılık Etik İlkeleri” tebliği.

açıklanmasından ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Ancak bu düzenleme sadece banka ve müşteri sırrı ile sınırlı kalmamış, ticari sırlarda madde kapsamında koruma altına alınmıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrı Niteliğindeki Bilgi veya Belgelerin Açıklanması” başlıklı 239. maddesinde yer alan düzenleme aşağıdaki gibidir;

“(1) Sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticarî sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişi, şikâyet üzerine, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu bilgi veya belgelerin, hukuka aykırı yolla elde eden kişiler tarafından yetkisiz kişilere verilmesi veya ifşa edilmesi hâlinde de bu fıkra göre cezaya hükmolunur.

(2) Birinci fıkra hükümleri, fennî keşif ve buluşları veya sınaî uygulamaya ilişkin bilgiler hakkında da uygulanır.

(3) Bu sırlar, Türkiye’de oturmayan bir yabancıya veya onun memurlarına açıklandığı takdirde, faile verilecek ceza üçte biri oranında artırılır. Bu hâlde şikâyet koşulu aranmaz.

(4) Cebir veya tehdit kullanarak bir kimseyi bu madde kapsamına giren bilgi veya belgeleri açıklamaya mecbur kılan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.”

Genel olarak aynı hukuki konuda düzenleme getiren iki yasanın karşılaştırması şöyledir;

- Bankacılık Kanununda yer alan suç şikayete tabi değildir. Oysa Türk Ceza Kanununda düzenlenen suçun basit şeklinin takibi şikayete bağlıdır.
- Bankacılık Kanunundaki düzenlemede failin kimler olabileceği açıkça belirtilmişken Türk Ceza Kanununda sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği sırrı öğrenebilecek kişiler fail olarak sayılmıştır.
- Bankacılık Kanununda yer alan suçun cezası “bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden ikibin güne kadar adlî para cezası ile kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmanın, iki yıldan aşağı olmamak üzere geçici veya sürekli olarak yasaklanması” iken Türk Ceza Kanununda yer alan suçun cezası “bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası”dır.
- Bankacılık Kanununda sırrın açıklanacağı kişinin veya kurumun niteliği konusunda bir düzenleme yer almazken, Türk Ceza Kanununda yer alan düzenlemede sırrın Türkiye’de oturmayan bir yabancıya veya onun memurlarına açıklanması nitelikli hal olarak öngörülmüştür.

C- Değişik Kanunlarda Meslek Sırrına İlişkin Düzenlemeler

Bankacılık Kanunu dışında pek çok özel kanunda da mesleki sırrarın konusunda saklanması düzenlemeler mevcuttur.

a) Türk Ceza Kanunundaki Düzenleme

5237 sayılı yasanın “Göreve İlişkin Sırrın Açıklanması” başlıklı 258. maddesi, “Görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri ve diğer tebligatı açıklayan veya yayınlayan veya ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştıran kamu görevlisine, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir.

Kamu görevlisi sıfatı sona erdikten sonra, birinci fıkrada yazılı fiilleri işleyen kimseye de aynı ceza verilir” düzenlemesini içermektedir.

Genel nitelikteki bu hüküm özel kanunlarda düzenlenen meslek sırlarının açıklanması suçlarında da yasalarda yer alan atıf nedeniyle uygulama olanağı bulmaktadır.

b) Avukatlık Yasasındaki Düzenleme

Avukatlık Kanununun “*Sır Saklama*” başlıklı 36. maddesinde “Avukatların, kendilerine tevdi edilen veya gerek avukatlık görevi, gerekse, Türkiye Barolar Birliği ve barolar organlarındaki görevleri dolayısıyla öğrendikleri hususları açığa vurmaları yasaktır.

Avukatların birinci fıkrada yazılı hususlar hakkında tanıklık edebilmeleri, iş sahibinin muvafakatini almış olmalarına bağlıdır. Ancak, bu halde dahi avukat tanıklık etmekten çekinebilir. (Ek cümle: 02/05/2001 - 4667/24. md.) Çekinme hakkının kullanılması hukuki ve cezai sorumluluk doğurmaz.

Yukarı ki hükümler, Türkiye Barolar Birliği ve baroların memurları hakkında da uygulanır” düzenlemesine yer verilmiştir. Avukatlık Kanununda suça ilişkin ceza belirtilmeyip bu hususta Türk Ceza Kanununa atıf yapılmıştır.

c) Noterlik Kanunundaki Düzenleme

1512 sayılı Noterlik Kanununun “*Meslek Sırrı*” başlıklı 54. maddesinde “Noter ve noterlik katipleri, görevleri dolayısıyla öğrendikleri sırları, kanunların emrettiği haller dışında açıklayamazlar” düzenlemesine yer verilmiştir. Noterlik Kanununda da suça ilişkin ceza belirtilmeyip bu hususta genel kanun olan Türk Ceza Kanunu uygulama alanı bulmaktadır.

D- Karşılaştırmalı Hukuk ve Yeni Yasal Düzenlemeler

Batılı ülkelerin çoğunluğunda; ticarî sır, banka sırrı ve müşteri sırlarının; ticarî, iktisadi, malî ve sermaye piyasalarında, şeffaflığın sağlanmasına, kayıt dışı ekonominin, haksız mal edinmenin ve kara para aklanmasının önlenmesine, çıkar amaçlı suç örgütleriyle mücadele, mensuplarının takibine ilişkin tedbirlerle doğrudan ve dolayısıyla bağlantılı olarak, yetkili makam, kamu kurum, kuruluş ve kurulları ile yargı organları ve icra makamlarının görev alanları ile ilgili talepleri dışında, başkalarına ve üçüncü kişilere açıklanmasına, bunlarca kullanılmasına ve bunlara verilmesine ilişkin doğrudan özel bir çerçeve bir bulunmamakla beraber, genel ve özel kanunlarındaki münferit hükümlerle müsaade olunmamıştır.

AB müktesebatı, Toplulukta faaliyet gösteren bankacılık, sermaye piyasaları ve sigortacılık otoritelerinin, hangi bilgileri hangi koşullar altında açıklayabileceği hususunu düzenlemiştir. Hiçbir Üye Devlet belirlenmiş olan bu koşullardan daha düşük bir gizlilik standardı uygulayamaz; ancak bu standardın daha yüksek tutulması Üye Devletlerin kendilerine bırakılmıştır⁸.

Ülkemizde de halen yürürlükte olan genel ve özel kanunlarımızın münferit hükümlerinde; ticari sırlar, görev sırrı ve meslek sırlarıyla ilgili düzenlemeler mevcuttur. Ancak bu hükümlerin yeterli olmadığı, uygulamada çoğu zaman karışıklığa ve tereddütlere yol açtığı yaşanan olaylarla sabittir ve görülmüştür. Bu nedenle yukarıda sözü edilen amaçlara ulaşmak ve AB normlarıyla da paralel yasal bir düzenleme yapmak için, Ticari sırlara ilişkin bir çerçeve Kanunun yürürlüğe konulması zarureti doğmuştur.

Ticarî sır, banka sırrı ve müşteri sırları ile resmî görev sırrı ve meslek sırlarının gizliliği, bunları kaldıran durumlar, mevzuatımızda, bu konularda ilgili özel ve genel kanunların münferit hükümlerinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelere rağmen özellikle ticarî sır, banka ve müşteri sırlarının gizliliği ilkesi, bu gizliliğin ortadan kalkmasını gerektiren hallerin tespitinin, uygulamada sık sık olumlu veya olumsuz yönde sorunlar yarattığı, herkes tarafından bilinen ve hukuki açıdan çözüm aranan konular olduğu hususu fiili bir gerçek olarak genel kabul görmüş bulunmaktadır. Örneğin ticarî sır, banka sırrı ve

---

⁸ "Avrupa Birliği'nde Banka ve Müşteri Sırrı Hakkında Düzenlemeler", Bankacılar Dergisi, sayı 46, s. 39, 2003.

müşteri sırrı olduğu öne sürülerek sorumlu, yetkili makamların, bilgi ve belge taleplerine olumlu cevap verilmediği, bu suretle haksız mal edinmelerin ve büyük miktarlardaki kredi ve rüşvet yolsuzluklarının açıklığa kavuşturulamadığı kamuoyunca da bilinen ve kınanan durumlardır.

Kanun Tasarısı ile kamuoyunda sözü geçen olumsuz düşüncüyü bir ölçüde ortadan kaldırmak için, bu sırlarla ilgili özel ve genel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, tanımların yapılması, açıklanması, kullanılması ve verilmesinin tâbi olduğu ve ortadan kaldıran ilkelerin tespiti, sırların gizliliği veya açıklanması yasağını ortadan kaldıran hâllerin neler olduğunun, sırların açıklanmasının tâbi olacağı usul ve esasların kanunen belirlenmesi, sırları öğrenen resmî makam ve kuruluşların, yargı organı mensuplarının yükümlülükleri; bunlara aykırı davranılması hâllerinde, bu fiilleri işleyenlerin cezaî sorumluluklarının yasa ile açıkça düzenlenmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle de, işbu ‘Ticarî Sırlar Hakkında Kanun Tasarısı’ hazırlanmıştır.

Ayrıca yasa tasarısının, Sır saklama yükümlülüğünü düzenleyen 6.maddesi “Bu Kanunun 5 inci maddesi uyarınca verilen sırları doğrudan veya dolayısıyla öğrenen kamu görevlileri ve diğer kişiler, bu sırları kanunen yetkili mercilerden başkasına açıklayamaz, veremez ve kendisi veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar vermek amacıyla kullanamazlar. Bu yükümlülük, bilgi ve belgelerin sır niteliği devam ettiği sürece görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam eder.” Hükmü amir olup,

8. maddesinde “Fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde; 5 nci maddede belirtilen sırların verilmesi yükümlülüğüne aykırı davrananlar bir yıldan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası, 7 inci maddede belirtilen koruma yükümlülüğüne aykırı hareket edenler ise bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden iki bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

6 ncı maddede belirtilen sır saklama yükümlülüğüne aykırı davrananlar 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesine göre cezalandırılır.” hükmü ile cezai sorumluluk düzenlenmektedir.

E - Suçun İncelenmesi

a- Korunan Hukuki Yarar

Banka sırrı, meslek sırrının özel olarak düzenlenmiş şeklidir. Bu nedenle de suçun hukuki esası kamu düzeni ile ilgilidir. Gerçekten de belirli bir güven çerçevesi içinde kişinin bankayla olan ilişkisi, mali durumun başkaları tarafından öğrenilmemesini gerektirir. Bunun aksine davranış kişilik haklarını ihlal edebilir, sözleşme ilkesine aykırı davranış teşkil edebilir, ancak cezalandırmanın esası sırrın açıklanması ile kamusal düzenin bozulmasıdır. Başka bir deyişle bankacılık faaliyetlerine olan güvenin sarsılması, kamu düzeninin bozulmasıdır⁹.

---

⁹ DONAY Süheyl. Meslek Sırrının Açıklanması Suçu, s. 222, parag. 4, İstanbul Üniversitesi Yayınları No. 2378, İstanbul 1978.

b- Fail

Suçun faili olarak 3 değişik fail tipi öngörülmüştür;

* Kurul başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, Fon Kurulu başkan ve üyeleri ile Fon personeli, kurumun dışarıdan destek hizmeti aldığı kişi ve kuruluşlar ile bunların çalışanları,

* Bankaların ortakları, yönetim kurulu üyeleri, mensupları, bunlar adına hareket eden kişiler ile görevlileri ve Bankaların destek hizmeti aldığı kuruluş ve çalışanları

* Üçüncü kişiler

Suçun bu şekilde değişik kişiler tarafından işlenebilmesinin öngörülmesi bazı farklılıklar da doğurmaktadır. Bu bağlamda birinci grup suç failleri açısından suçun ön koşulu, bu kişilerin, görevleri sırasında, bankalara ve bunlara bağlı ortaklık, iştirak, birlikte kontrol edilen ortaklıklarına ve müşterilerine ait sırları öğrenmiş olmaları iken, ikinci grup suç failleri bakımından ise, sıfat ve görevleri dolayısıyla bankalara veya müşterilerine ait sırları bilmeleridir. Her iki grup suç faillerinin görevden ayrılmış olmaları ön koşulun oluşumunu engellemez. Önemli olan sırların görev sırasında öğrenilmiş olmasıdır. Üçüncü kişiler ise herhangi bir görev söz konusu olmadığından bir şekilde banka ve müşterilere ait bir sırrı öğrenmiş olmaları yeterlidir¹⁰.

---

10 DURSUN Selman. Ekonomik suçlar ve Bankacılık Suçları Bağlamında Bankacılık Düzenine Karşı İşlenen Suçlar, s. 91, parag. 2, Ankara 2006.

c- Mağdur – Suçtan Zarar Gören

“Mağdur”, “haksızlığa uğramış kişi” anlamına gelmektedir. Suçun mağduru, suçun konusunun ait olduğu kişidir. Bütün suçlarda mağdur ancak insan yani gerçek kişidir. Tüzel kişiler ise bir suçun işlenmesi nedeniyle, ancak suçtan zarar gören olabilirler¹¹. Bu nedenle suçun niteliği gereği mağdur, banka veya diğer finans kurumları ile iş yapan her gerçek kişi olabilecektir. Banka veya diğer finans kurumları ise tüzel kişi olduklarından suçtan zarar görendirler.

d- Suçun Maddi Unsuru

Suçun maddi unsuru 73. maddenin 1 ve 3. fıkralarında belirtilmiştir. Düzenlemeye göre suçun maddi unsuru bankalara ve bunların bağlı ortaklık, iştirak, birlikte kontrol edilen ortaklıkları ve müşterilerine ait sırların bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklanması ve kendilerinin veya başkalarının yararına kullanılmasıdır.

Düzenlemeye göre suçun iki değişik şekilde işlenebilmesi mümkündür. Bunlardan ilki 5411 sayılı kanun ve özel diğer kanunlara göre yetkili olanlardan başkasına sırrın açıklanmasıdır. Açıklama, sır kapsamındaki bilginin sözlü, yazılı veya başka bir şekilde yetkisiz kişi veya kişilere aktarılmasıdır. Bu nedenle açıklama ile sırrın kamu tarafından öğrenilmesi veya alenileşmesi gerekli değildir. Açıklama

---

11 SÖZÜER Adem. Hukuki Perspektifler Dergisi, “Yeni Bankacılık Kanununda Suçlar ve Yaptırımlar”, s. 176, Sayı 05, Aralık 2005.

fiili ile suç tamamlanmış olmakta, bunun yanında bir zarar veya somut bir tehlike neticesinin meydana gelmesi aranmamaktadır¹².

Birinci grup suç failleri bakımından ayrıca sırrın açıklayan tarafından kendisi veya başkaları yararına kullanılması eylemi de da suç kabul edilmiştir.

e- Suçun Manevi Unsuru

Suç bilerek ve istenerek işlenebilir. Diğer bir anlatımla suçun maddi unsuru sırrın açıklanması olduğundan “Sırrın Açıklanması” genel kastla işlenebilecek bir suçtur.

Ancak sırrın kullanılması niteliğindeki eylemin kişinin kendisine veya başkasına yarar sağlamak amacıyla işlenebileceği belirtildiğinden bu eylem özel kastla hareket edilmesini gerektirmektedir.

f- Hukuka Uygunluk Nedenleri

Bir kanun gereği olarak şayet bilgi ve belge verme yükümlülüğü varsa, bu gibi durumlarda kanunun hükmünü yerine getirme biçiminde bir hukuka uygunluk nedeni söz konusu olacaktır(TCK m. 24/1).

Yasanın 73. maddesinde yer alan hukuka uygunluk nedenleri şunlardır;

---

12 SÖZÜER Adem. Hukuki Perspektifler Dergisi, “Yeni Bankacılık Kanununda Suçlar ve Yaptırımlar”, s. 191, Sayı 05, Aralık 2005.

- *Bu Kanun hükümleri uyarınca Kurumun, yurt dışındaki muadili denetim mercileri ile düzenleyeceği mutabakat zabıtları çerçevesinde vereceği bilgi ve belgeler birinci fıkradaki sır kapsamında değildir.*
- *Kurumun elde edeceği sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, kuruluş ve faaliyet izni verilmesinde, faaliyetlerin denetiminde, düzenlemelere uyulup uyulmadığının izlenmesinde ve Kurul kararlarına karşı açılacak idarî davaların görülmesinde kullanılabilir.*
- *Kanunen açıkça yetkili kurumlara verilecek bilgiler sır saklama yükümlülüğü kapsamında değildir ve sırların açıklanması hukuka uygundur. Ancak bu durum üçüncü kişiler olarak belirtilen fail tipi açısından geçerli değildir.*
- *Kredi kuruluşları ve finansal kuruluşların destek hizmeti kuruluşları ile aralarında akdedecekleri yazılı sözleşmeler çerçevesinde bu kuruluşların müşterilerinin risk durumlarının izlenmesi, değerlendirilmesi, kontrolü ve müşteri hizmetlerinin yerine getirilmesi nedeniyle yapılacak bilgi ve belge alışverişi ile hizmet temini ve ayrıca kredi kuruluşları ve finansal kuruluşların kendi aralarında doğrudan doğruya veya en az beş banka tarafından kurulacak şirketler vasıtasıyla yapacakları her türlü bilgi ve belge alışverişi bu hükmün dışındadır.*

Ayrıca müşterinin hesap durumu, kullandığı krediler gibi kendisini ilgilendiren hususların açıklanmasına rıza göstermesi durumunda veya müşterinin istemi üzerine üçüncü kişilere referans mektubu vermesi de, sır saklama yükümlülüğünün ihlali sayılmayacaktır¹³.

g- Yaptırım

5411 sayılı Bankacılık Kanununun 73. maddede tanımlanan fiilleri işleyenlere verilecek ceza, kanunun “Sırların Açıklanması” başlıklı 159. maddesinde düzenlemiştir. Yasa maddesi;

“Bu Kanunun 73 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen yükümlülüğe uymayanlar için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden ikibin güne kadar adli para cezası hükmolunur. Banka ve müşterilere ait sırları açıklayan üçüncü kişiler hakkında da aynı cezalar uygulanır.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen kimseler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklamış olursa verilecek cezalar altıda bir oranında artırılır. Ayrıca, fiilin önemine göre sorumluların bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları, iki yıldan aşağı olmamak üzere geçici veya sürekli olarak yasaklanır” hükmünü içermektedir.

Görüldüğü üzere suçun işlenmesi halinde sanık hakkında hem hapis cezası hem de adli para cezası verilecektir. Yine Mahkeme, fiilin

---

13 SÖZÜER Adem. Hukuki Perspektifler Dergisi, “Yeni Bankacılık Kanununda Suçlar ve Yaptırımlar”, s. 191, Sayı 05, Aralık 2005.

önemine göre esas cezaya ek olarak sorumluların bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmalarını, iki yıldan aşağı olmamak üzere geçici veya sürekli olarak yasaklama cezası verecektir.

h- Ağırlaştırıcı Neden

159. maddenin 2. fıkrasındaki düzenlemeye göre fail, sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklamış olursa verilecek cezalar altıda bir oranında artırılacaktır.

159. maddenin 2. fıkrasında yer alan diğer bir ağırlatıcı neden ise mahkemenin takdirine bırakıldığı anlaşılan fiilin önemi kavramıdır. Düzenlemeyle mahkeme fiilin önemine göre esas cezaya ek olarak sorumluların bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmalarını, iki yıldan aşağı olmamak üzere geçici veya sürekli olarak yasaklama cezası verecektir.